

Apostolien teot 11

Apt. 8:26-9:16

Viime kerralla tässä Alusta alkaen –ohjelmassa pääsimme Apostolien tekojen 8. luvun jakeeseen 25. Kuulimme siitä, kuinka vainojen seurauksena evankeliumi Jeesuksesta alkoi levitä Jerusalemin ulkopuolelle, ensin Samariaan. Nyt jatkamme samasta teemasta.

Herran enkeli puhui Filippokselle: "Lähde etelään päin ja mene tielle, joka vie Jerusalemissa Gazaan ja on autio." Filippos lähti sinne. Juuri silloin sitä tietä tuli mahtava etiopialainen hoviherra, eunukki, joka hoiti Etiopian kuningattaren eli kandaken koko omaisuutta. Hän oli käynyt Jerusalemissa pyhiinvaellusmatkalla ja oli nyt palaamassa kotiin, istui vaunuissaan ja luki profeetta Jesajan kirjaa (Apt. 8:26-28).

Filippoksen ja etiopialaisen hoviherran kohtaaminen oli siis Jumalan erityisesti suunnittelema, jota varten hän lähetti enkelinsä ohjaamaan Filippoksen tuolle oudolle reitille.

Hoviherra oli eunukki. Se oli varmaankin melko välttämätöntä kuningattaren läheiselle palvelijalle. Tuo ”etiopialainen” ei kommentaarin mukaan tarkoita nykyistä Etiopiaa, vaan Meroe –nimistä valtiota, joka oli alueella, jossa nykyisin on Sudan. Hoviherra oli hyvin luultavasti ns. ”jumalaapelkääväinen” eli vakavasti kiinnostunut juutalaisuudesta, mutta ei voinut tai halunnut kääntyä lopullisesti juutalaiseksi, ehkä siksi, että oli eunukki ja eunukit oli VT:n mukaan suljettu Jumalan kansan ulkopuolelle.

On kyse vastaavasta asiasta kuin edellä kuullussa jaksossa, jossa kerrottiin evankeliumin etenemisestä Samariaan, puoli-juutalaisen sekakansan pariin. Etiopian kuningattaren hoviherra edustaa vähän samanlaista tapausta, pakanan ja juutalaisen sekoitusta. Apostolien teot kertoo ensin evankeliumin leviämisestä tällaisten ihmisten pariin, ennen kuin kertoo sataprosenttisesti ei-juutalaisten pakanoiden kääntymisestä.

Hoviherra istui siis vaunuissaan matkalla kotiinsa Jerusalemissa. Hän luki Vanhaa testamenttia, profeetta Jesajan kirjaa. Ääneen, koska niin antiikissa tekstejä luettiin, ääneen, silloinkin kun luettiin itsekseen. (Tässä asiassa ainakin ihmiskunta on kehittynyt noista ajoista. Meidän ei enää tarvitse lukea ääneen. Joka osaa lukea, osaa nykyisin lukea myös mielessään, huulilla puhumatta ja pospittamatta.)

Henki sanoi Filippokselle: "Mene lähemmäs ja pysyttele vaunujen vieressä." Filippos juoksi vaunujen luo, ja kuullessaan miehen lukevan profeetta Jesajaa hän sanoi: "Sinä kyllä luet, mutta mahdatko ymmärtää?" Mies vastasi: "Kuinka ymmärtäisin, kun kukaan ei minua neuvo." Hän pyysi Filipposta nousemaan vaunuihin ja istumaan vierellään (Apt. 8:29-32).

Näin Pyhä Henki järjesti Filippokselle hyvän tilaisuuden kertoa Jeesuksesta. Hoviherra oli vastaanottavainen, sillä hän halusi tietää, mitä profeetta Jesajan oudonkuuloinen teksti tarkoitti.

Onko sinulle tapahtunut tällä tavalla, että Jumalan Henki on sisimmässäsi neuvonut sinua tekemään jotain vastaavalla tavalla konkreettista?

Kohta, jota hän kirjasta luki, oli tämä: ”Niin kuin lammas hänet vietiin teuraaksi, niin kuin karitsa, joka on ääneti keritsijänsä edessä, ei hänkään suutansa avannut. Kun hänet alennettiin, hänen tuomionsa otettiin pois. Kuka voi laskea hänen jälkeläistensä määrän? Hänen elämänsä otetaan pois maan päältä. Hoviherra sanoi Filippokselle: "Voisitko sanoa, kenestä profeetta puhuu, itsestäänkö vai jostakin toisesta?" Filippos rupesi puhumaan, aloitti tuosta kirjoitusten kohdasta ja julisti miehelle evankeliumia Jeesuksesta (Apt. 8:32-35).

Näinhän evankeliumi parhaiten etenee, kun ihmisellä on halu ja konkreettinen tarve, johon Jeesus on vastaus. Silloin se uppoaa kuin veitsi voihin ja herättää halun ymmärtää lisää. Ihmisen sisin ikään kuin tajuaa, että tässä sanomassa Jumala itse on kohtaamassa minut.

Hoviherra halusi saada lopullisen selvyuden Filippoksen kertomasta Jeesuksesta, halusi tulla Jeesuksen omaksi kasteen kautta.

Matkan jatkuessa he tulivat paikkaan, jossa oli vettä. Silloin hoviherra sanoi: "Tässä on vettä. Estääkö mikään kastamasta minua?" Filippos sanoi hänelle: "Jos koko sydämestäsi uskot, se on mahdollista." Hoviherra vastasi: "Minä uskon, että Jeesus Kristus on Jumalan Poika." Hän käski pysäyttää vaunut, ja he molemmat, Filippos ja hoviherra, astuivat veteen, ja Filippos kastoi hänet (Apt. 8:36-38).

Näinhän meidänkin kirkossamme kastetaan aikuisia, vasta sen jälkeen kun he ovat saaneet opetusta Jeesuksesta ja muusta kristinuskon sisällöstä ja ovat tunnustaneet uskonsa, Apostolisen uskontunnustuksen mukaisesti, johon kuuluu mm. se, että Jeesus Kristus on Jumalan ainoa Poika.

Lapsikasteen kohdalla tilanne on toinen. Siinä ei vaadita, että lapsi osaisi itse tunnustaa uskonsa. Siksi vanhemmat ja kummit tunnustavat uskon lapsen puolesta. Mutta ideana tässäkin on se, että usko Jeesukseen Jumalan Poikana on hyvin tärkeää. Vanhemmat ja kummit sitoutuvat siihen, että lapselle opetetaan myöhemmin uskon sisältö. Sitten hän voi itse ja omakohtaisesti tunnustaa sen uskon, johon hänet on kastettu.

Kun he olivat nousseet vedestä, Herran Henki tempasi Filippoksen pois. Hoviherra ei enää nähnyt häntä mutta jatkoi iloisena matkaansa. Filippos ilmaantui sitten Asdodiin. Evankeliumia julistaen hän kulki kaupungista kaupunkiin, kunnes tuli Kesareaan (Apt. 8:39-40).

Aikamoista on ollut noitten ensimmäisten diakonien elämä! Millaisenhan matkalaskun Filippos teki Gazan tien ja Asdodin välisestä matkasta? Oliko Herran Henki temmannut hänet yläilmojen kautta tuon matkan? Oli miten oli, hän jatkoi julistustyötään Palestiinan Välimeren rannikolla.

Saulin kääntyminen

Saul uhkui yhä vihaa ja murhanhimoa Herran opetuslapsia kohtaan. Hän meni ylipapin luo ja pyysi tältä Damaskoksen synagogille osoitettuja kirjeitä, jotka valtuuttaisivat hänet vangitsemaan tuolle tielle lähteneet, sekä miehet että naiset, jotka vain käsiinsä saisi, ja tuomaan heidät Jerusalemiin (Apt. 8:1-2).

Tuosta Saul –nimisestä miehestä on kerrottu lyhyesti jo aiemmin, että hän vihasi kristittyjä. Stefanoksen kivityksestä kertovan jakson loppupuolella kerrottiin, että Stefanoksen murhanneet miehet ”jättivät viittansa Saul-nimisen nuoren miehen huostaan” (8:58). Ja hieman myöhemmin kerrotaan, että ”Saul tahtoi tuhota seurakunnan. Hän kulki talosta taloon, raastoi miehet ja naiset ulos ja toimitti heidät vankilaan” (8:3). Eli Saul oli intohimoisen kiihkeä kristittyjen vainooja. Hänen kiihkonsa ulottui Jerusalemin ulkopuolelle, niihin kristityihin, jotka olivat paenneet Jerusalemin vainoja monen sadan kilometrin päähän Damaskoon.

Kristittyjä kutsutaan tuossa jaksossa nimellä ”tuolle tielle lähteneet” (*tees hodou ontas*) eli suoraan käännettynä ”tiellä olijat”. Se on hyvä nimitys, jota alkukristityt käyttivät itse itsestään. Kristinuskohan on tie, Jeesus –tie, jota pitkin kuljetaan kohti taivaan kotia. Kyse on ”uudesta tiestä”, jonka Jeesus on meille avannut (ks. Hepr. 10:20).

Matkalla, Saulin ollessa jo lähellä Damaskosta, taivaasta leimahti yhtäkkiä valo hänen ympärilleen. Hän kaatui maahan ja kuuli äänen sanovan: "Saul, Saul, miksi vainoat minua?" Hän kysyi: "Herra, kuka sinä olet?" Ääni vastasi: "Minä olen Jeesus, jota sinä vainoat. Nouse ja mene kaupunkiin. Siellä saat kuulla, mitä sinun on tehtävä" (Apt. 9:3-6).

Tässä tapahtuu jotain tyypillistä. Pahin vainoaja valitaan. Väkivaltaisimmasta vastustajasta tehdään suurin avustaja. Joku voisi ajatella, että kyseessä on Saulissa itsessään ollut henkinen epätasapaino, joka sai hänet heilahtamaan toisesta ääripäästä toiseen. Mutta ei kai kyse ollut siitä, Saulin persoonan epätasapainosta, vaan ylösnousseesta Jeesuksesta, joka itse valitsi apostolikseen seurakuntansa pahimman vainoojan. Se tapahtui täydellisenä yllätyksenä Saulille, ns. ”puun takaa”. Yhdessä hetkessä hän on vihaa puuskumassa ratsastamassa kohti Damaskoa, toisena hetkenä hän makasi maassa, taivaallisen valonleimahduksen ympäröimänä.

Huomio kiinnittyy siihen, että Jeesus sanoi: ”Minä olen Jeesus, jota sinä vainoat.” Voi kysyä, että miksi hän noin sanoi. Eihän Saul ollut koskenut Jeesukseen sormellaankaan, saati sitten vainonnut häntä. Mutta Jeesuksen sanamuoto kertoo siitä, miten vahvasti hän samaistuu kirkkoonsa, kristittyihin. Meistä on kasteen ja uskon kautta tehty niin vahvasti hänen omiaan, että me olemme hänen ruumiinsa.

Kristus on niin kuin ihmisruumis, joka on yksi kokonaisuus mutta jossa on monta jäsentä; vaikka jäseniä on monta, ne kaikki yhdessä muodostavat yhden ruumiin. Meidät kaikki, olimmepa juutalaisia tai kreikkalaisia, orjia tai vapaita, on kastettu yhdeksi ruumiiksi. Yksi ja sama Henki on yhdistänyt meidät, kaikki me olemme saaneet juoda samaa Henkeä (1. Kor. 12:12-13).

Siksi, kun Saulus vainosi kristittyjä, hän samalla vainosi Jeesusta itseään.

Saulin matkatoverit seisoivat sanattomina. He kuulivat äänen mutta eivät havainneet ketään. Saul nousi maasta, mutta kun hän avasi silmänsä, hän ei nähnyt mitään. Toiset veivät hänet Damaskokseen kädestä taluttaen. Kolmeen päivään hän ei nähnyt mitään, ei syönyt eikä juonut (Apt. 9:7-9).

Saul, Jeesuksen valitsema ase

Aikamoinen järkytys Saulille! Mutta hän tarvitsi sen, että vainoojasta voisi tulla apostoli. Itse hän ei varmaan tiennyt, mitä hänelle oli tapahtumassa. Mutta Jeesus tiesi.

Damaskoksessa oli Ananias-niminen opetuslapsi. Herra puhutteli häntä näyssä: "Ananias!" "Tässä olen, Herra", hän vastasi. Herra sanoi: "Mene Suorallekadulle ja kysy Juudaksen talosta Saulia, jota kutsutaan Tarsolaiseksi. Hän rukoilee, ja näyssä hän on nähnyt, että Ananias-niminen mies tulee sisään ja panee kätensä hänen päälleen, jotta hän saisi näkönsä takaisin." Ananias vastasi: "Herra, minä olen monilta kuullut, kuinka paljon paha se mies on Jerusalemissa tehnyt sinun pyhillesi. Tännekin hän on tullut ylipappien valtuuttamana vangitsemaan kaikki, jotka huutavat avuksi sinun nimeäsi." Mutta Herra sanoi hänelle: "Mene, minä olen valinnut hänet aseekseni, tunnustamaan nimeäni maailman kansojen ja kuninkaiden ja myös Israelin kansan edessä. Minä tulen osoittamaan hänelle, että hän joutuu paljon kärsimään minun nimeni tähden" (Apt. 9:10-16).

Tässä on mielenkiintoista se, että Jeesus sanoi valinneensa Sauluksen ”aseekseen”. Se on minusta hyvin tärkeä kohta. Nykyisin kuulee nimittäin hyvin usein sellaista teologiaa, jossa sanoudutaan irti Paavalin opetuksesta ja väitetään, että se on jotain ihan muuta kuin Jeesuksen alkuperäinen ja puhtaampi opetus.

Mutta tuollainen on täyttä puppua! Jeesus valitsi Sauluksen eli Paavalin. Tällöin hän antoi Paavalille sen evankeliumin, jota hän, Jeesus itse, tahtoi maailmassa julistettavan. Paavali on Jeesuksen apostoli, joka on tuonut meille pakanoille oikean evankeliumin Jeesuksesta. Näin ainakin meidän kirkkomme uskoo tunnustuksensa mukaisesti. Samoin uskoo katolinen kirkko ja ortodoksinen kirkko ja anglikaaninen kirkko. On hyvin epäilyttävää julistaa jotain muuta kuin paavalilaista evankeliumia. Paavalin evankeliumi on sitä, mitä Jeesus tahtoo maailmassa julistettavan:

”Hän on minulle valittu ase, kantamaan minun nimeäni pakanain ja kuningasten ja Israelin lasten eteen.”

Paavali ei itse ollut tai ole jumalallinen vapahtaja tai uskomme kohde. Ei, vaan hän oli hyvin syntinen ihminen, seurakunnan pahin vainooja. Sen vuoksi hän kirjeessään nimittää itseään ”syntisistä suurimmaksi”.

Ehkä Jeesus valitsi juuri tällaisen miehen aseekseen. Saul oli niin syntinen, ettei hän itse tai kukaan muukaan kovin helposti rupeaisi uskomaan häneen Jeesuksen sijasta.

Mutta silti Jeesus valitsi Sauluksen eli myöhemmältä nimeltään Paavalin. Miksi? Siksi, että Paavalin kautta Jeesus välitti meille oikean tiedon siitä, mitä hän ja hänen tekemänsä pelastusteko meille ihmisille merkitsevät.

Me emme ole oman teologisen viisautemme varassa, sillä me voimme katsoa Jeesuksen antamasta paavalilaisesta teologiasta, mitä Jeesus on hyväksenne tehnyt.

Senkin jälkeen teologiaan jää vielä paljon meidän omaa tulkintatyötämme. Mutta kokonaan emme ole oman viisautemme varassa. Paavalin kautta meille on välitetty autenttinen, Jeesuksen tahtoma teologia, jonka Jeesus halusi välitettävän maailman kaikille kansoille.